

השואל את הפרה

פרק שמיני בבא מציעא

צ"ט.

עין משפט
נר מצוה

ל"ט א מ"י פ"ג מהל'
שאלה ופקדון הלכה
א ב סמג עשין כג טו"ע
ח"מ סי' שמ סעי' ו וסעי'
ז:
ב ב מ"י שם הלכה א
טו"ע"ש שם סעי' ה':
מא ג מ"י שם הל' ב
טו"ע"ש שם סעי' ז
ודלא כרב:
מב ד מ"י פ"ג מהל'
מעילה הלכה ד:
ה [מ"י] פ"ג מהל' שכירות
הלכה ח טו"ע"ש ח"מ סי'
שמה סעי' ח ה':

לענין רש"י

דשול"ט
[דישול"ט] ש"ן. מעברים
צורים, מקומות מחבוא,
בגדי"ר [בר"ן בגדי"ר].
להיות אסיר תודה.

מוסף רש"י

השואל קורדוס מחבירו
לעשרה ימים. בקע בו
קבאו. הוא חוקה להשמש
בו ימי שאלתו ואין המשאל
יכול לחזור בו. [קודדו"ח].
כך תיקנו משיכה
בשומרים. שלא יתחייב
שומר בשמירה עד שמשוך.
[ב"ק ע"ט].

ציד עבדו חייב. בתמיהה. קמני ח"ל השואל שלחה לי ציד עבדך
ושלחה לו חייב השואל באונסיה צדך והרי לא יאלת מרשות
משאל ליד עבד כיד רבו דמיא והרי הוא כאלו הולכה לו הוא:
נעשה כאומר הכישה במקל והיא סבא. אחרי. הלך משאלתה

אמר שמואל בעבר עברי. פי' ר"ח לשמואל פליג עליה דרב
ולית הלכתא כוותיה דרב דאמר הכישה במקל ותבא חייב
וכן משמע דפליג והלכתא כוותיה מדבצי גמרא לסיועי לרב ודחי
ליה דזוחק: **דלא קני** גי' גופיה. אע"ג דבפ"ק דקדושין

(דף עו. וטו) אמרינן לעבד עברי
גופו קניו היינו לענין שאין גרעונו
מחול אם מחל בעל פה אלא בשטר:
באומר הכישה במקל והיא תבא.
ואע"פ שעבדו מוליכה
לא הוי שאלה צבעלים והא דאמרינן
יד עבד כיד רבו היינו שנשאל הרב
עלמנו עם הפרה ושלא עבדו במקומו
וכיון שצמקוס צבעלים (א) לא חשיב
כזהמה אצל הכא ששואל את עבדו
הזה ליה כשואל שתי פרות לעבדו
כזהמתו דמי:

**ביון שיצאתה מרשות משא"ל נתייב
שוא"ל באונסין.** לכאורה נראה
דמיירי שיצאתה מיד לסימטא או
לצד רה"ר דחשיב כאלו משכח שואל
אצל יצאתה מיד לרה"ר לא כיון
דמשיכה אינו קונה צרה"ר והא דלא
הוזכר רב לפרש דפשיטא הוא דלא
עדיף ממשיכה אי נמי סתם חלרות
סמוכים פתחיהן לצד רה"ר ולא לרה"ר
עלמנו לכך לא הוזכר לפרש וא"ת
דבהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד):
אמרינן רב ושמואל דאמרי תרויהו
כליו של אדם קונה לו בכל מקום
חוץ מרה"ר משמע דמדד והניח על
גבי סימטא לא קני אלא דוקא כליו
קונה לו והכא אמר רב דקונה
בסימטא וי"ל דהתם מיירי כשהיה
מתחילה מונח בכליו קודם קנין ולא
שהניח המוכר שם בשעת מכירה אצל
הניח על גבי קרקע של סימטא לשם
קנין קונה ועוד י"ל דהכא מיירי
אפי' יאלת מיד לרה"ר דלענין התחייב
באונסין קניא משיכה צרה"ר אף על
גב דלא קניא לענין מקח כמו שואל
קורדוס לרב הונא דאמר לקמן דקני
במשיכה להתחייב באונסין אף על גב
דלא קניא לחורה:

וחבירו מותר לבקע בו בבתחילה.
תימה דתניא בתוספתא (א)
בקע בקורדוס של הקדש בא חבירו
ובקע בו ובא חבירו ובקע בו כולם
מעלו וליכא למימר דאיידי בקורדוס
כלי שרת שזוחטין בו שאין יוצא

לחולין דתנן בפרק (הנהנין (מעילה דף יט): אין מועל אחר מועל
במוקדשין אלא צבהמה וכלי שרת בלבד דהא קמני סיפא נטלו ונתנו
לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל ובעולה נתנו לחבירו וחבירו
לחבירו כולן מעלו צה ואין נראה לר"י נמי דהתם איירי בשלא נתכוונו
לגזול אלא כל אחד דעתו לחזירו אחר בקוע ולא יאל לחולין אלא מה שנתכוון לגזול דהא קי"ל (שואל שלא מדעת גזלן הוי וקיס ליה כוליה
צרהמיה אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יוצא לחולין שהרי
לא נתכוונו להוציא מרשות שואל שם כדפי' לעיל) וסיפא דקמני נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גוזר ואפילו בלא בקוע מעל לפי
שנתכוון להוציא מרשותו והא דתנן צבהמה אין מועל אחר מועל אלא צבהמה וכלי שרת בלבד כי"ד רכב על צבהמה ובא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו וצמשיאל קורדוס לחבירו דקאמר הכא היה
נראה לר"י לכאורה שיאל כל הקורדוס לחולין בשאלה זו ולכך חזירו מותר לבקע בו לכתחילה ומ"מ לא מעל אלא לפי טובת הגאה
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נוטל אצן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הגאה שבו אף קלת קשה לר"י
דא"כ למה הוזכר לפרש לפי טובת הגאה כיון שבכל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא
אזתה הגאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר וצנתנו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות אף מותר
לבקע כיון שמעורב באותו קורדוס חולין והקדש מאי שאל משכיר ביתו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל (ערכין דף כה). שצביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יאלת כל הנאת בקוע לחולין ואין מעורב צה מן הקדש כלום וא"ת כיון דצביל
לחבירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחבירו גם ככאן ימעול לפי כל מה ששזה הנאת בקוע וי"ל דצנתן מועל כדן לפי
כולה כי כולה הפסיד להקדש אצל כאן לא הפסיד להקדש אלא מה שנתנה הקורדוס ע"י בקוע וטובת הגאה דשאלה הוי טפי:

בך תקנו משיכה בשומרים. [א] לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרינן פרק האומנין (לעיל
דף פ): דהנח לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר צגינה ואצידה ואי אשואל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
וילכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דאמר הכא אלא
לענין חורה קאמר דשוכר ושואל מיד שמשכו צבהמה מרשות הצבעלים אין צבעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר ופליגא דרב הונא:
פרט

(א) [לעיל טו.]. (ב) קדושין
מו. א. ב"ק ע"ג. ד) רש"י.
(א) [פ"ג מעילה]. (א) [לעיל דף
כ"ג מהנה]. (א) [לעיל דף
מג.]. (א) [לעיל דף אמר
רבא]. (א) [ע"י מיי"ט פ"ז
מ"י ד"ה מתנה וכו' מה
שמתה ע"י].

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה באומר וכו'
בעלים הוא לא חשיב:

גליון הש"ס
גמ' ביד עבדו חייב ע"י
ירושלמי פ"ד דמע"ש ע"ה
דמתני' מערימין על מ"ש:

הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה ק"י. לא
להתחייב כ"י. י"ב והרמב"ם
מפרש אף להתחייב:

מחזרו של צבעלים צין בלא שומר
צין ע"י שומר עמדה צרשות שואל
דשעבד נפשיה משתאל מרשותו והרי
הכישה במקל עד אשר יאלתה
מצימו: **ושלחה לו ציד צנו.** של
משאל שלחה משאל לשואל חייב
השואל וכגון שאמר ליה שלח לי ציד
צנך: **ציד עבדו פטור.** ואפי' אמר
שלחה לי ציד עבדך: לא סימא.
דתרלצה רב נעשה כאומר לו אלא
רב מוקי לה למתני' צאל' הכישה
צנך והיא תבא אחרי דשעבד
נפשיה מני נפקא מחזרו ומסוס שלח
עבדו עמה לא מיפטור: **לפניס מחזרו**
של משאל. שחזרו של משאל פתוחה
לרה"ר וחזר השואל לפניס ממנו
ופתוחה לחזרו של משאל שאין
נכנסין ויוצאין לחזרו של שואל אלא
דך חזרו של משאל דהתם סמכא
דעמיה דשואל דמשיעמדו הצבעלים
לפניה להטותה לצד חזרו של שואל
ומחיה לה צחוטרא ודאי להתם ריהטא
וההוא הוא דמשעבד שואל נפשיה.
אצל אם היתה צריכה לצד דרך רשות
הרבים לעולם אימא לך אפי' אמר
ליה הכי לא סמכא דעמיה שיפקירנה
המשאל בלא שומר ולא שעבד נפשיה
עד שצבא לידו: **דאיכא גוייתא.** שיש
בזכר המשאל זיות ועוקצין שיכולה
לסור שם ולהשטמ צמחצא. דשול"ט
בלע"ז בלשון (תהלים ב) כי גז חיש
וכמו (תמכר יא) ויגז שלים: אלא
לחורה. שאם בא המשאל לחזור
ולמצועה ממנו צמוך ימי הזמן
שהשאלה לו: **בקע בו קנאו.** עד
שיכלו ימי שאלתו: **לא בקע בו לא**
קנאו. דקסבר אין משיכה קונה
צשומרים: **מעל.** המשאל לשלם
להקדש קרן שנהנה צשהאלתו. ומה
היא הנאתו לפי טובת הגאה שבו
אומדים צו כמה הוא רוצה להיות
נחסר משלו להחזיק לו השואל טובת
צבלע"ז: וחזירו מותר לבקע בו
לכתחילה. אפילו ידע לאחר שאל לידו

שהוא של הקדש שמכיון ששגג צו המשאל ונתחייב דמי טובת הגאה
להקדש יאלת הייתה לחולין: ואי לא קנאו. צמשיכה אמאי מעל
המשאל עד שיבקע צו השואל: **ופליגא.** נמי דרב הונא אדרי' אלעזר:

קרקע
לגזול אלא כל אחד דעתו לחזירו אחר בקוע ולא יאל לחולין אלא מה שנתכוון לגזול דהא קי"ל (שואל שלא מדעת גזלן הוי וקיס ליה כוליה
צרהמיה אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יוצא לחולין שהרי
לא נתכוונו להוציא מרשות שואל שם כדפי' לעיל) וסיפא דקמני נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גוזר ואפילו בלא בקוע מעל לפי
שנתכוון להוציא מרשותו והא דתנן צבהמה אין מועל אחר מועל אלא צבהמה וכלי שרת בלבד כי"ד רכב על צבהמה ובא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו וצמשיאל קורדוס לחבירו דקאמר הכא היה
נראה לר"י לכאורה שיאל כל הקורדוס לחולין בשאלה זו ולכך חזירו מותר לבקע בו לכתחילה ומ"מ לא מעל אלא לפי טובת הגאה
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נוטל אצן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הגאה שבו אף קלת קשה לר"י
דא"כ למה הוזכר לפרש לפי טובת הגאה כיון שבכל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא
אזתה הגאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר וצנתנו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות אף מותר
לבקע כיון שמעורב באותו קורדוס חולין והקדש מאי שאל משכיר ביתו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל (ערכין דף כה). שצביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יאלת כל הנאת בקוע לחולין ואין מעורב צה מן הקדש כלום וא"ת כיון דצביל
לחבירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחבירו גם ככאן ימעול לפי כל מה ששזה הנאת בקוע וי"ל דצנתן מועל כדן לפי
כולה כי כולה הפסיד להקדש אצל כאן לא הפסיד להקדש אלא מה שנתנה הקורדוס ע"י בקוע וטובת הגאה דשאלה הוי טפי:

בך תקנו משיכה בשומרים. [א] לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרינן פרק האומנין (לעיל
דף פ): דהנח לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר צגינה ואצידה ואי אשואל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
וילכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דאמר הכא אלא
לענין חורה קאמר דשוכר ושואל מיד שמשכו צבהמה מרשות הצבעלים אין צבעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר ופליגא דרב הונא:
פרט

